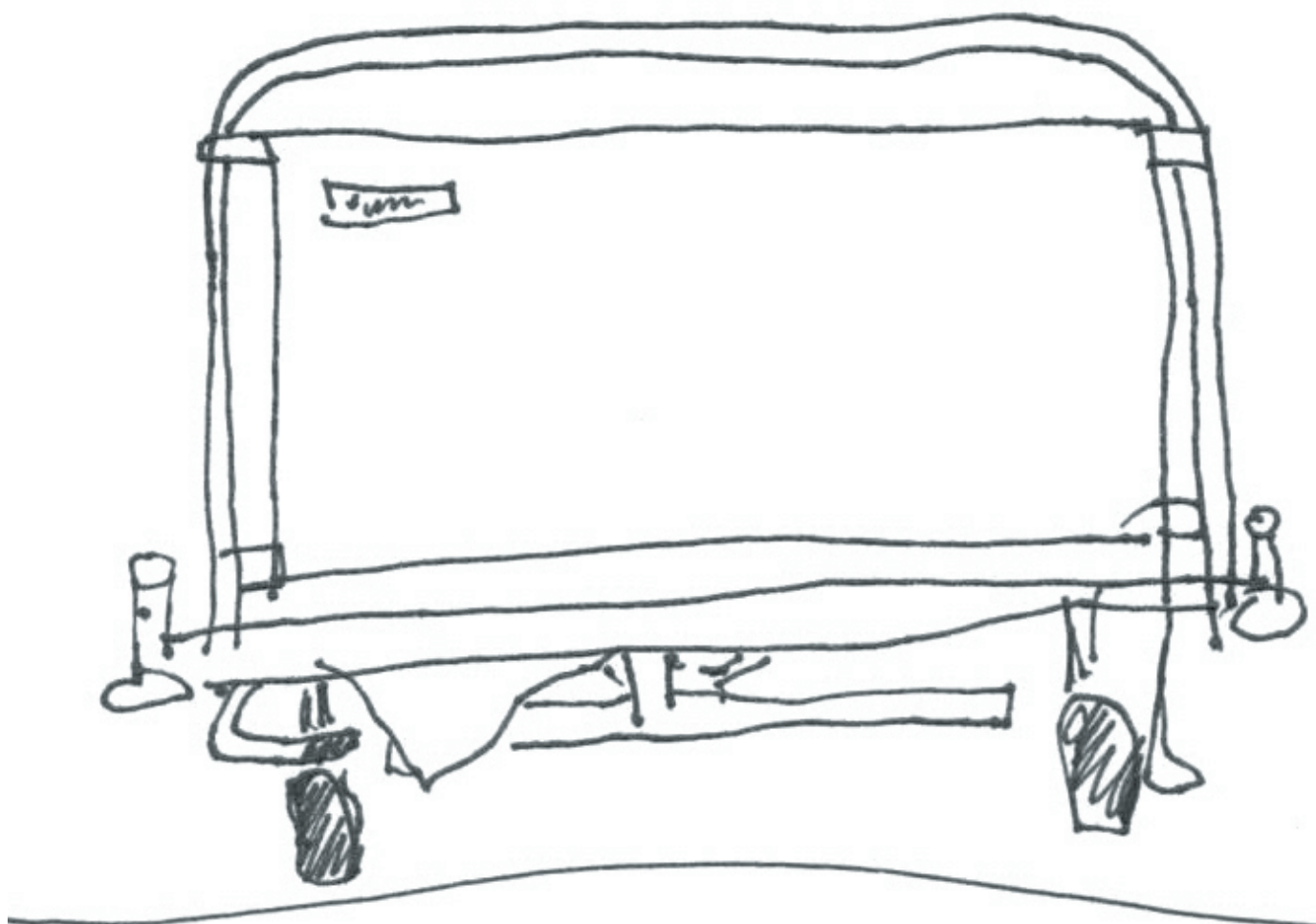

Splints & Co 23 / 2011

Patient digte

Journal of Scandinavian Poetry on the Web/Tidsskrift med nordisk poesi på Nettet
Per-Olof Johansson and others/...og andre

Splints & Co.

Splints & Co.

Journal of Scandinavian Poetry on the Web/
Tidsskrift med nordisk poesi på Nettet
Per-Olof Johansson and others/..og andre

<http://perolofdk.com/readme.htm>

Netbaseret poesitidsskrift siden 1996

Splints & Co. 23 / 2011

forside http://per-olof.dk/splnt_23.htm

materie http://per-olof.dk/splnt_23.pdf

ISSN 1396-867X

Medlem af Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter

<http://kulturtidsskrifter.dk/>

Udgiver

Per-Olof Johansson

Tema: Patientdigte

Hvad er det?

Hvad er et patientdigt? - spurgte flere, som jeg opfordrede til at deltage i dette temanummer.

Jeg havde skrevet '*Ord til lægen*' og syntes man kunne kalde det et patientdigt, men jeg definerede det nu ikke nærmere i min opfordring – feltet burde være åbent. Heldigvis, som du ser, det lykkedes mig at samle bidrag til dette nummer 23 af Splints & Co. – og glad er jeg for Co.

Jeg synes bidragene ligger temmelig langt fra hvad tabloidpressen byder på, når sygdom er temaet.

Det kan være trættende at tale meget om sygdom – det kan også være krænkende at lade som om, det ikke eksisterer. Her er så nogle bud på indgangsvinkler til den nødvendige samtale.

Splints & Co

Hvad er det?

Splints & Co. udkom for første gang i 1996, og som noget dengang helt usædvanligt udelukkende som nettidsskrift. Ved erhvervelsen af ISSN- nr. og ved optagelse i Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter var det dermed lyst i kuld og køn som TIDSSKRIFT. Teknisk har tidsskriftet dog ikke ligget i forreste række, først og fremmest fordi jeg har fastholdt selv at stå også for denne side af sagen, og fordi jeg ikke ønskede at søge støtte til projektet. Det var mig om at gøre at være ganske uafhængig. Men i modsætning til måske andre har Splints & Co. jævnligt været på nettet siden.

E-bøgerne er til debat. I og med at dette nummer som flere tidligere er udformet som en (trykklar) PDF-fil, er det også at forstå som en e-bog.

Splints & Co. 23 / 2011 har en slags forside på sin egen hjemmeside,

http://per-olof.dk/splnt_23.htm

hvorfra indholdet her downloades.

Nogle mener, at det er et handicap, når e-bøger på denne måde er gratis. Jeg mener imidlertid ikke, at Splints og Co. er i en situation, hvor det kan være anderledes, at være frontløber her og kræve betaling ville formentlig betyde, at tidsskriftet slet ikke udkom. Men selvfølgelig mener redaktøren principielt, at både en arbejder og en digter er sin løn værd. Læseren må derfor opfatte dette som en gave.

Per-Olof Johansson

Indhold fra

side 5 - 10 Bodil Weyde

11 - 12 Niels Hav

13 - 19 Lena Krogh Bertram

20 - 29 Per-Olof Johansson

30 Bue Nordström

31 Pia Valentin Lorentzen

32 Bo Lille

Hvidt skingrer fra dybet
- smertens sirener
flængende mørket - frygteligt
erobres som dyr det nødstedte kød,
hvert ord i et nu overlistet
forbløder styrtende for altid til støv.

Hvidt står fra fliser og klirrende stål
- lysets syle
snittet i øjet - isnende
kortsletter hjernen sin forstand,
så lille den sjæl er, som stormer
labyrinten rundt mod en udgang.

Hvidt pumper fra hudens brønde
- afmagtens sved
rasende blodet - råt
uddunster kroppen den onde stank,
synkende til sin ensomheds bund
stiger lidelsens menneskeflok op.

Hvidt anråber fra tågen
- benraders trængsel stridende svigtet - stumt
knuger hånden om bårens lagen:
se sengens nåde imod den bare jord
se sult og tørst plyndre ofret til døden.

Hvidt flakker fra ansigt til ansigt
- blikkets skælven
undvigende skamfuldt - beskæmmet
kæmper hjertet med håbet om trøst:
en hånd, en arm, et kærtegn, et kys
med ømhed betroet trygt til en anden.

Hvidt viger fra brystet
- rædslens tomrum
lettende skriget - bøn hørt
stilner i øret den hæslege lyd,
taknemmeligt høres en stemme nævne
mit navn der betyder, jeg er ikke forladt.

Jeg kan rejse mig og stå oprejst uden støtte,
jeg kan gå selv - jeg behøver hverken stok eller hjul
eller hjælp til at blive klædt på,
jeg kan lave min mad med mine egne hænder
og kan spise, når jeg vil,
jeg kan tisse uden smerter eller kunstige
hjælpemidler
og skide af mig selv,
fundamentet er altså i orden,
det er allerede meget at være så langt,
herfra kan jeg indtage mit videre liv
skridt for skridt - om nødvendigt
er jeg parat til at slås for det,
og det er det - tro ikke andet
med illusioner slår et menneske sig selv ihjel,
det er overladt til en selv, som man er,
svaghed stikker i øjnene før den bliver
stærk nok
til at blive set uden fare,
vil man forsvare sit liv, må man forsvare sig,
midlet er at komme på benene - og holde sig oppe,
frivilligt lægger jeg mig ikke med bugen i vejret,
jeg kan stadig snorre,
og så længe jeg kan bide, bider jeg.
Aldrig logre for menneskehundene - husk det,
jeg har lært de rovdyrs fært at kende
den hykleriske stank af pænhed,
hvorunder jagten dømmes ind
på offerblod.

Jeg vil synge en sang til gaflen
hånden holder
åh, så godt at hånden kan endnu
og til kniven
der skærer maden i livsalige bidder
munden kan rumme,
den åbner sig villigt og tager endnu imod,
og til skeen med suppe,
den spilder en smule
men, der er noget at spille
endnu,
og jeg vil synge en sang
til huden på læberne
varme af ånde
og til emaljen på tænderne, som endnu er
om end gulnet af tidens tand,
og til håret på hovedet
som vaskes og kæmmes og glattes
med fingre
og gror, som neglene gror
på lemmernes ende til dages
og længere endnu,
og jeg vil synge en sang til fødderne,
der bærer i gang
over jorden og gulve og broer,
og til sengen at lægge hele sit selv på
i træthedens trang
og stå op fra igen
endnu,
og til lagnet der slår sine folder
med kroppen,
og til dynen der skænker kroppens
varme op
endnu,
endnu perler sved fra hudens hulrum,
endnu er der lugt som næsen snuser ind
endnu ægges livets saft i lænden,
endnu strømmer blodet i sit kredsløb,
endnu hører ørerne musik og fuglesang,
endnu kommer tanker frem som hele ord for ord,
endnu ejer øjnene sit blik,
endnu sidder ringen på sin finger
endnu bærer halsen selv sit kors.

Jeg har været i mine sansers rækkevidde
mere end ét sted på samme tid.
jeg har fyldt tiden mangedobbelt ud
og endnu lægges mere til,
min alder kan ikke længere regnes med tal.

Jeg har siddet på en græsklædt skråning
og mærket dens duftene spiring stige,
fra dengang et uventet tidligt forår
åbnede en blånende himmel over mit hele liv.
Dér under den samme stadig nye himmel
sad jeg i hemmelighed i det spejlende
efterårsrum ved min fjord
båret af den trofaste vind,
der blæser igennem mig bag mine øjne,
med min krop og sved drivende i et
med markens frodigt fugtige muld
og plukkede af jorden strå
i erindringens vildtvoksende rige
de smukkeste forblødende blomsterbuketter,
mine hænder kunne kramme,
og forfulgte min værdigheds flugt i vinden,
som den spillende med solen slog smut
over vandet og skumringstimen,
der formørkende sagte sneg sig frem
under dagslysets skygger i ringe af smerte
og bemægtigede sig fjordens flammende flade,
hvor de mulede heste
så roligt drak,
mens jeg bed
læberne til blods
for ikke at krænke stilheden der
med mine skrig her
i en rungende prisgivet
virkeligheds verden.

Vejen ud til stjernerne er uendelig
kort,
jeg ved, jeg har været levende
nu,
usynligt bærer jeg
mit medlemskab af menneskeheden
med mig som vidne,
hvor jeg er, er jeg ikke
alene.

Årvågen som et barn
ved hvert eneste skridt
benene bærer,
hele min verden
er ovenpå,
jeg tænder lys for mig selv,

mit blod strømmer
sejrrigt jublende igennem mig
som en folkemængde
med laurbærkranse til min hyldest,

sikken en masse liv
jeg blev født til at leve,
og det er alt sammen
mit,
jeg har selv
levet det.

Jeg skaber mig sansende
med verden frem for mig,
og verden skabes i mig
lag på lag
i min givende betydning,
som jeg skabt af verden
skabes i betydningen,
der giver mig min mening
at give den mening med.

Som var intet
uden mening
kun betydningsløst.

Besøget i november

Han var begyndt på at dø!
Jeg besøgte min Far på sygehuset,
han lå i en hvid seng, ren og uhyggelig.

Men han ville ikke
ligge, han ville op igen,
ud herfra.

Han lå på 6. etage, med udsigt;
udenfor var det brandstorm.
Træerne væltede,
skiltene hamrede i deres hængsler.
Bilerne siksakkede dernede,
som om alle var døddrukne.

Men herinde stille,
blikstille.
Min Fars læber,
lyden af hans hænder mod dynen.
Vi rørte ved hinanden.
Han havde brugt næsten alle sine ord,
de der var tilbage betød: ud,
hjem, på arbejde.

Hans indvolde var ødelagt
af kræft; lægerne havde åbnet ham
og lukket ham igen. Smerten uudholdelig.
Det sagde han ikke.
Han prøvede at narre sygeplejerskerne,
lægen, sig selv.

Han ringede med klokken, og de kom ind.
- Jeg skal op!
Han sad på sengekanten
med de hvide ben dinglende
og en opsvulmet hånd.

To sygeplejersker lagde hans arme
over nakken for at løfte ham sådan.
Byrden fik deres knæ til at ryste.

Smerten skreg i min Fars
knogler, han var hvid om munden,
som en død. Men han *ville* op.

Stå!

Han åndede i pine, senere i sengen.
Jeg skulle nå toget ved midnat -

gik rundt derinde, røg.

Vi kunne sige hvad som helst
til hinanden nu, men alle ord
var krøblinger. Farvel! sagde han.

Øjnene

sagde noget mere.

Alt væltede. Jeg gik ned til stationen
gennem tomme gader, hvor orkanen hamrede
i raseri,

flænsede i huse, træer, mit tøj.

Løsdelen kom kurende hen over asfalten,
som om verden blev flået i stykker
eller rev sig løs nu.

Digte

1

jeg finder mig selv i en bevægelse
der er en gentagelse
maler mine læber sådan som min mor gjorde
foran alle de hængte spejle i rummene
det er håndleddets blødhed og drejen
det er mundens parathed
fra venstre mod højre og tilbage
fast og rutineret
blindført her med
lag på lag af fedtet rosa i støvet
fra alle de smadrede spejle

Ligger i et sammenpresset glas
en skål om det forstenede billede
af verden i alle udstrakte rundheder
rejser mig som en syndflod af døde glasdyr
en isnende alenehed
fra skraldespandens
sammenskrabede
skabede
skønhed

Her rev jeg dagen ud
Af sin sammenhæng
Som om der havde været
En mening med
Roserne
Disse 25 mørkrøde roser
Der flød i land den dag du døde

Og øen vred sig
Om et marehalms
Spiddende snit
I havets
Våde
Våde.

Så var der kun lyden
af havets dirrende dråbe
over huden
da du forlod mig
og alle de skrøbelige kærtegn.

Alle vil leve længe
men ingen vil være gammel
siger du
og smerten er
min rejsekammerat
en aldrende sort fugl
der basker mig
i hjertet.

Stenen der ikke bliver kastet
ringene i vandet går indad
der er huller overalt
alle falder i
men jeg
men jeg
er stenen
der selv om den ikke bliver kastet
gennembryder overflader
og igen bliver jeg ramt af
mine egne kast

Skriget
sliber æggen
sværdet hænger i en tynd tråd

Intet er muligt
vejen stopper
murene vælter
brokker og skrammel

Skriget
sliber min modstand
jeg hænger over sværdet
i en tynd tråd

Gør plads
til endnu en faldende.

Der sidder et indtørret foster
bag den døde beholder
navlestrengen sitrer.

Krableungen kræver sin fødsel
ad våde vægge
svulmeæg I
køn.

Er det mig der
kryber bag om alle spejle
og kun ser genfødsler
af dig?

...hver dag –

1.version 2002.

Skitse til en opdatering 12-05-2011:

Her følger en ukronologisk redegørelse for begivenheder uden forsøg på at sætte dem årsagsmæssigt sammen.

Fællesskabet klappede,
mens jeg efter sommerens kræftoperation der i 2002
fik åbnet for følelserne, gennemgik ventetiden,
indlæggelsen, operationen, dagene på stue 3
læger sygeplejersker medpatienter, dødens nærhed.
Det private blandes op med det fælles,
skønt fællesskabet ved det ikke, vil måske ikke vide.

Netop ved denne opdatering er jeg på vej til bisættelse,
Poul Erik er død, død af den tarmkræft kræft.

Det er begivenhedernes sammenstød der tæller.
Nogle begivenheder rager mere op end andre.

I disse dage mindes vi 11.9.2001,
da terrorister fløj ind i World Trade Center i New York,
fjernstyret af Bin Laden, selv skjult i bjergene dengang,
og her i 2011 selv offer som de andre:
Over tre tusinder døde og WTC sank sammen.
Hensigten bag må vi slutte os til.
Terroristerne måske egotrippere med kærlighedsunderskud,
som troede sig udvalgte i en sags tjeneste,
trøstet af tanken om et liderligt liv i Paradiset,
arbejdede målbevidste på at gå i døden
for en fundamental fejltagelse, ikke kreeret af profeten,
men efter et fantasimanus sluppet ud i virkeligheden
som miltbrand fra USA's underholdningsindustri,
som da Bin Laden blev passet op og skudt ned.

Søndagen inden etårsdagen var vi til koncert
i Frederiksborg Kulturcenter i Hillerød.
Pianisten Sergei Terentiev spillede
Bachs Kromatisk fantasi og fuga i a-mol
med fem-ti takter af Jan Johansson, luften stod stille.
Chopin og Rachmaninoff og som ekstranummer jazz
som alle kunne fatte befriet. Fællesskabet klappede,
mens jeg efter sommerens kræftoperation der i 2002
fik åbnet for følelserne, gennemgik ventetiden,
indlæggelsen, operationen, dagene på stue 3
læger sygeplejersker medpatienter, dødens nærhed.
Det private blandes op med det fælles,
skønt fællesskabet ved det ikke, vil måske ikke vide.

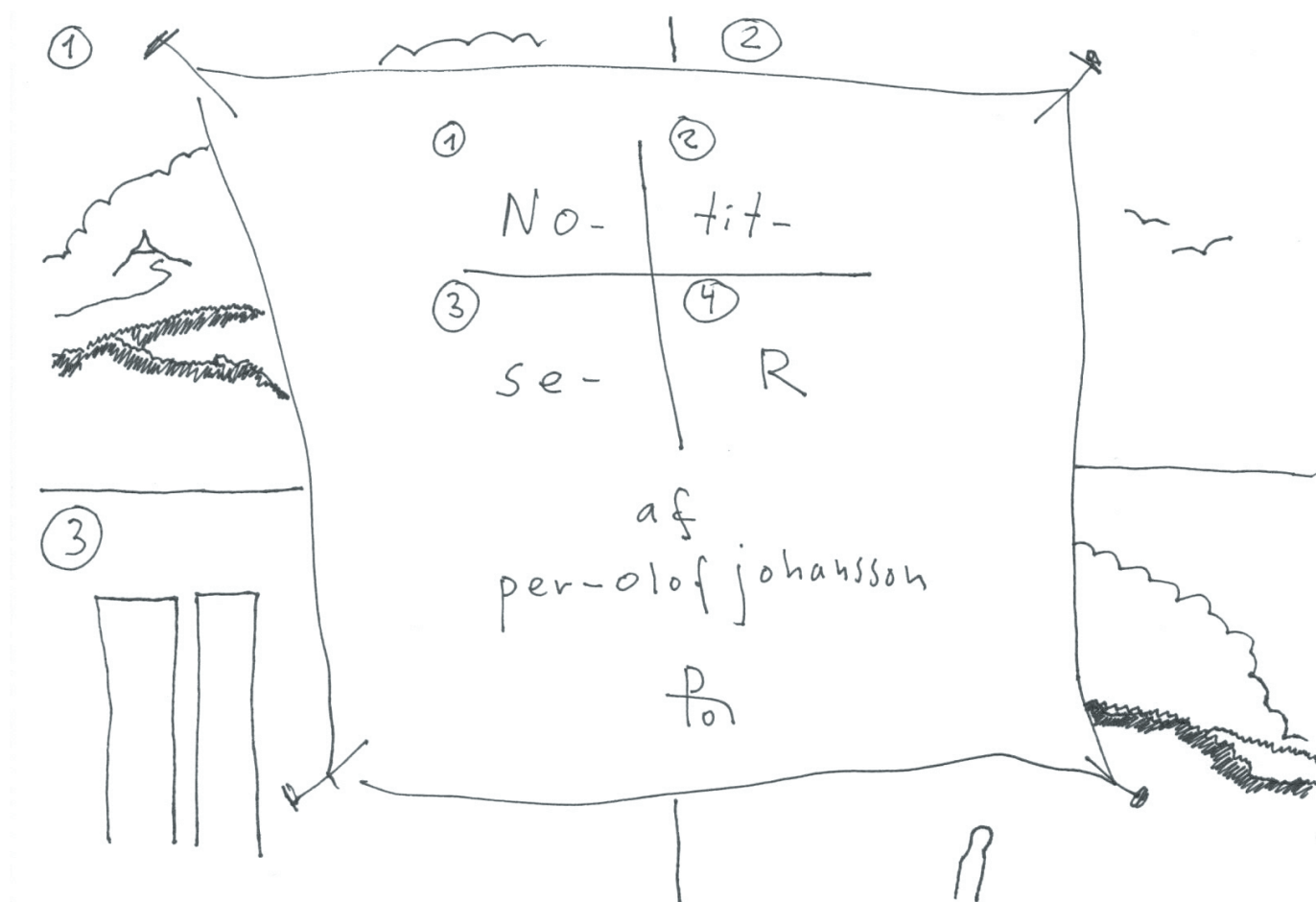
I ti år siden WTC har vi genset de faldende mennesker
fra tårnene og hørt beskrevet i detaljer
hvordan det lød når de ramte. Og -

det fortælles i medfølelse.
Vist følte jeg med og følte med mig selv.
For i tre og tyve år har et fald fra et vindue
som min søn Hjalmar 17 år ikke overlevede, gentaget sig
som billede igen og igen. Men gør billedet gavn.
Gør denne svælgen i gentagelsen gavn.
Er den medfølelse eller liderlighed?
Hvilken død skal mindes? Hvilken død tæller mest?
Skal jeg mindes min søn eller de tre tusinde.
Er det mængden som gør det - er atombomber bedst.
Farbror August sagde, at ingen ulykke er større
end den er for den enkelte. Måske et citat,
i hvert fald vise ord til eftertanke.
Ulykken bliver ikke mindre,
men vi forstår, at vi kunne have landesorg hver dag.

Buddha bad det døde barns mor
bringe sig et sennepskorn
fra et hus, hvor ingen var døde. Hun vendte tilbage
uden sennepskorn men afklaret, døden rammer alle.
Christian Richard skrev måske
 'En kalk af bitter smerte
 må vi mennesker drikke,
 nogle får dem dråbevis
men ingen får dem ikke'. Trykt som enkeltblad
i Danmarks Grafiske Museum, udvalgt af hvem?
En pensioneret trykkers valg og erfaring,
en klang af poesibog, en advarsel mod at gøre
død, tab og sorg
til livets mål og indhold, hvad enten du er
bogtrykker, muslim eller kristen
eller bare menneske.

For at undgå det, skulle der listes hen over tabene,
da ritualernes forløsende kraft blev mindre og mindre,
og nu skal så bogserier kompensere, lære os
det hver af os lærer med fynd og klem,
når tiden er inde.
Først med erfaringerne på tryk eller i en terapigruppe
er de virkelige. Et sted i verden
bar de armbind eller slør
i sørgetiden, morskab blev aflyst.
Nu er sørgetiden som forvandlet
nærmer sig industri, hvad er industriens eget offer
- det rene ingenting. Når vi nu skal mindes nine-elleven
blev der råbt en slags hurra,
som om en sejr var vundet:
det tror jeg ikke på, de gode græd og de onde lo.

Notitser fra ophold og hjemkomst / Frederiksborg Amts Sygehus 2002
/ operation for kræftknode i tarmen

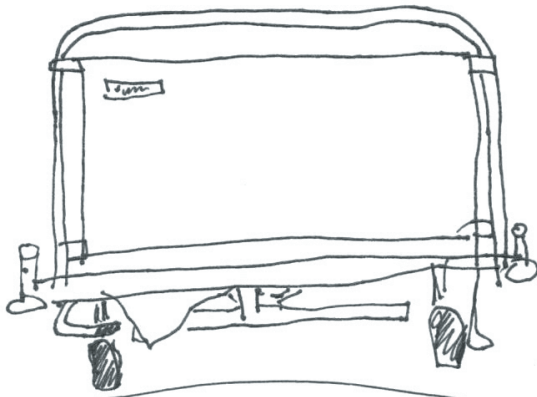
① Tegning - der er jeg på
det naive standpunkt.
Jeg kender ikke mit
håndværk, mit redskab

② jeg ville gerne

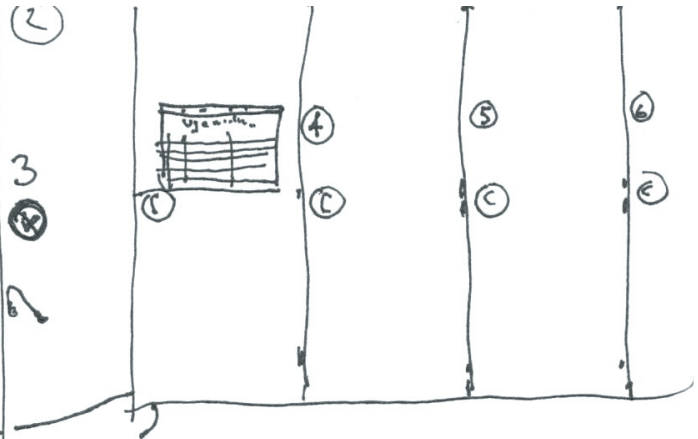
③ Hvem er cheft på morgendagen?
Dagen må leves. Den som "ikke
kan tegne" giver hver streg
en ny dag.

④

①

②

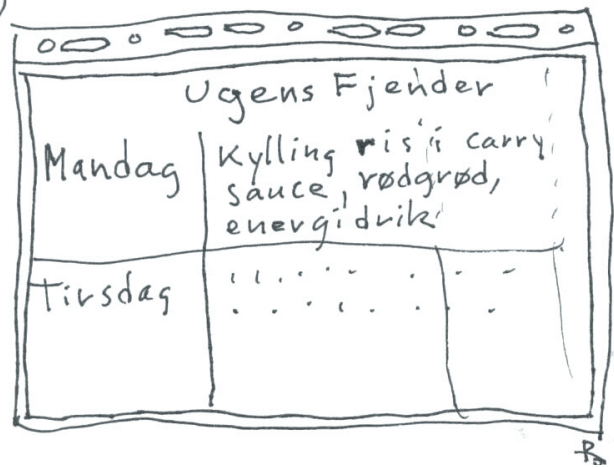

③

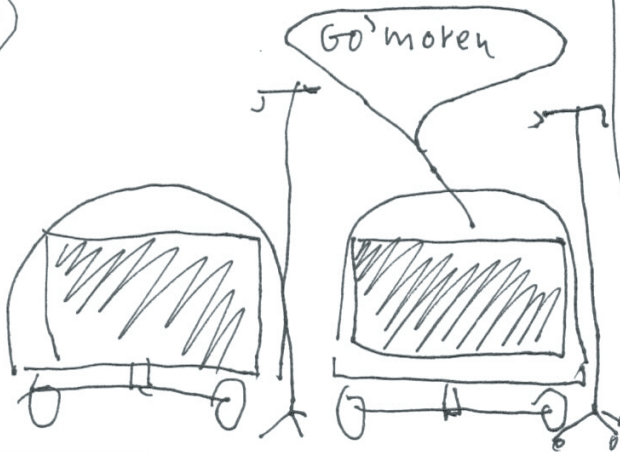

23/07/02

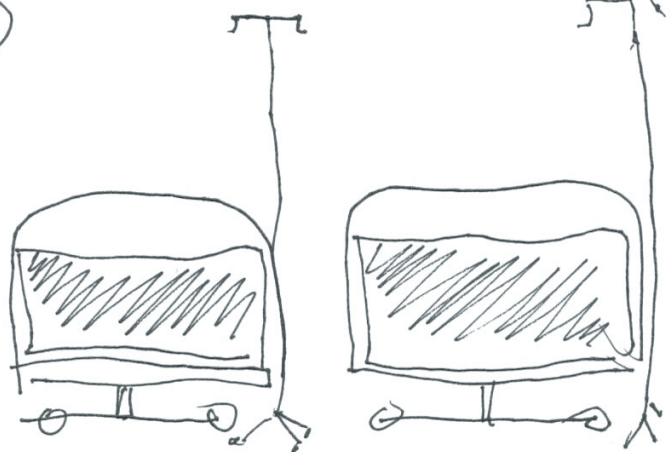
④

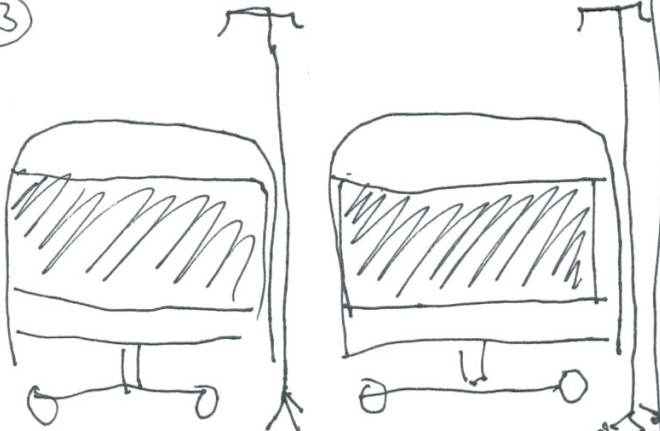
①

②

③

④

23/07/02

①

②

③

jeg vil be' dig om
et råd

24/07/02

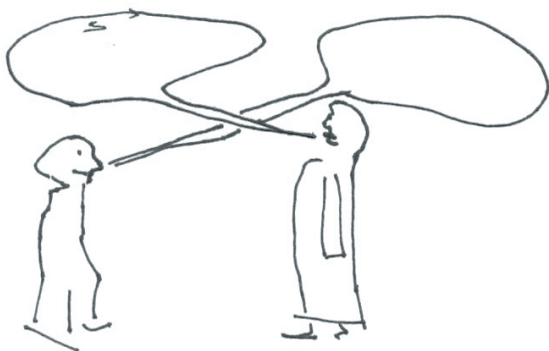
④

Vad betyder råd?

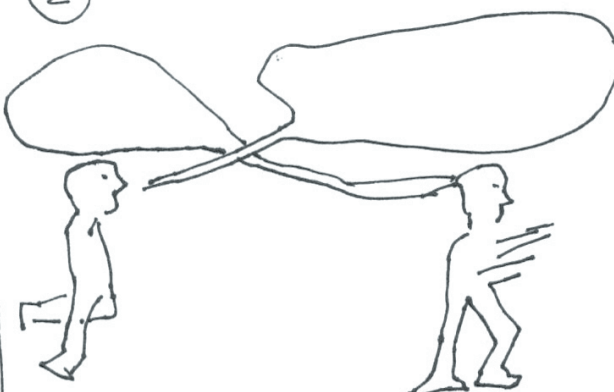

Pi

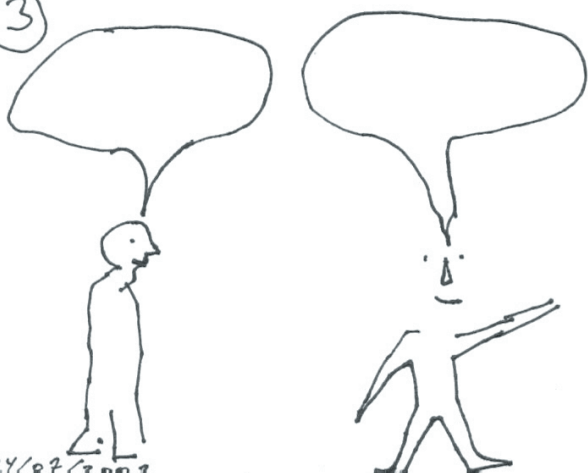
①

②

③

24/07/02

④

Pi

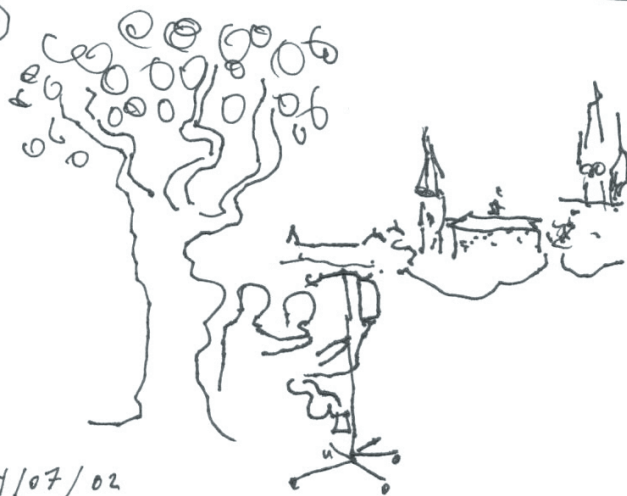
①

se 1

②

Soweto

③

27/07/02

④

IV

Po

①

Når du tænder lyset i dit rum
fordybes mørket udenfor.

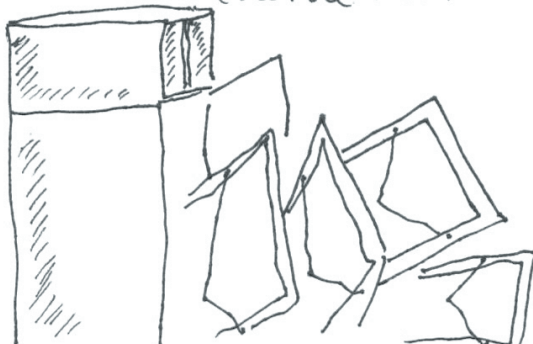
②

Når birken vokser
kommer himlen nærmere

③

Når du åbner skabet
vælter billederne ud.

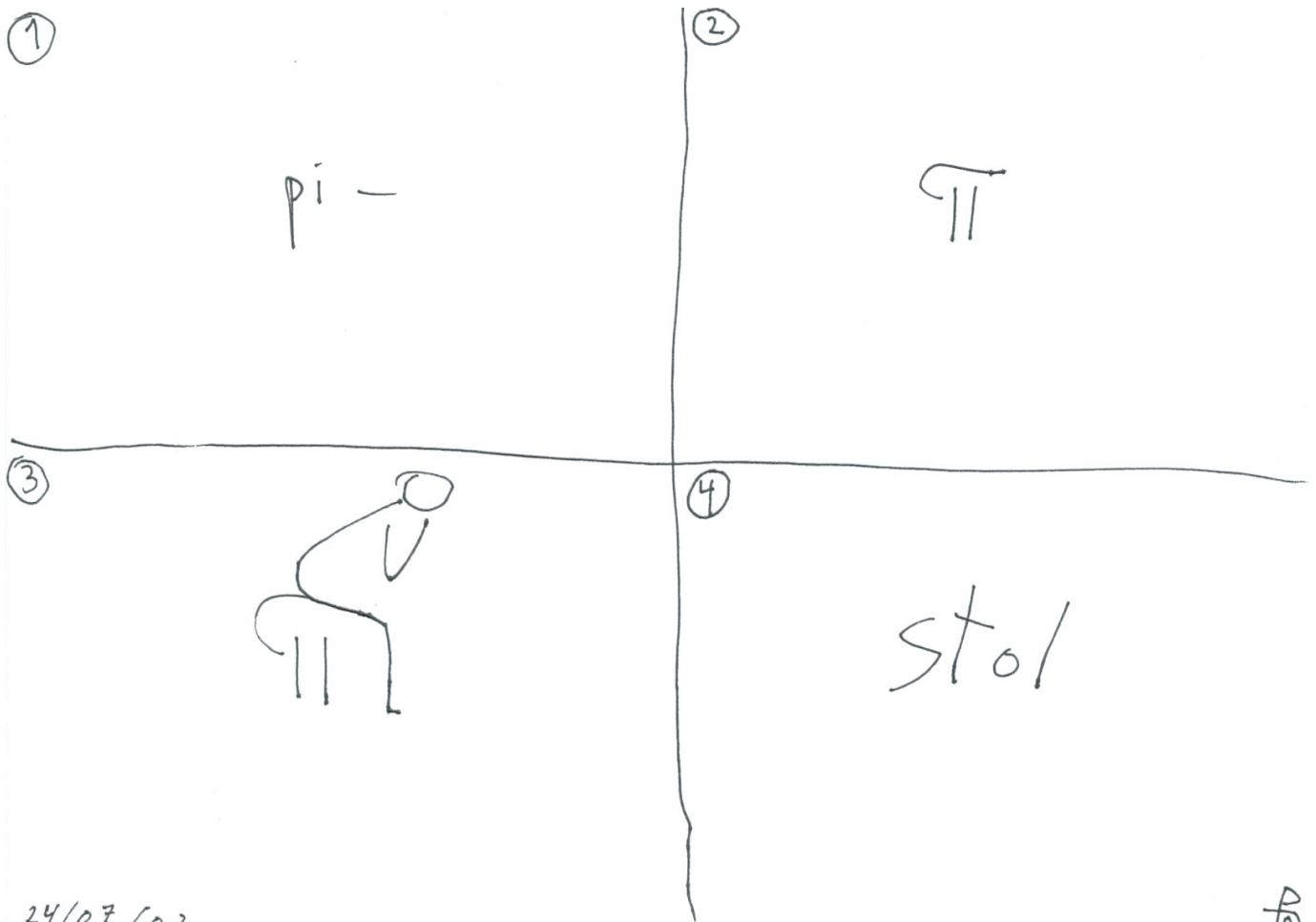
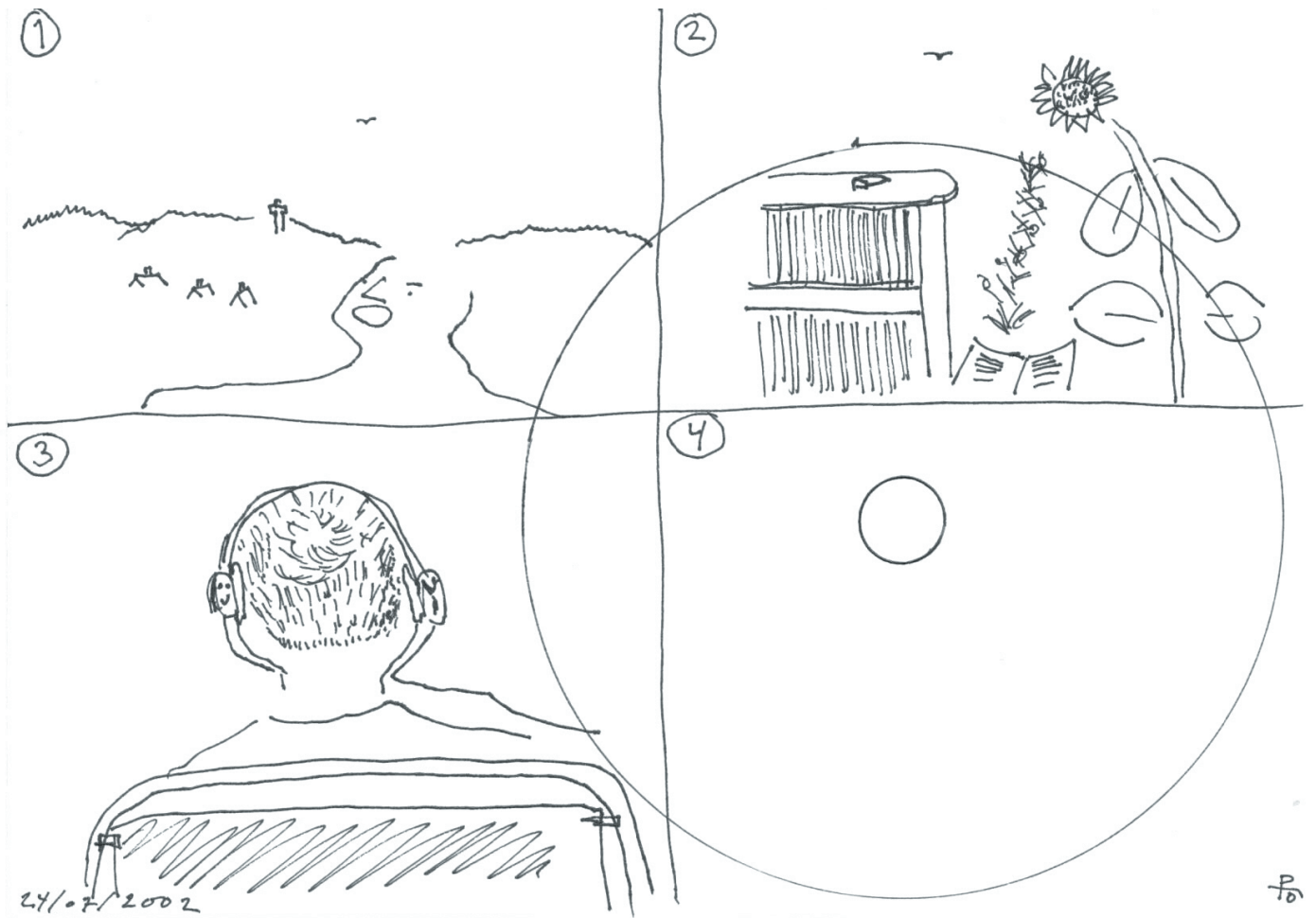
28/07/2002

④

Hendes idealtøre
hører mig

Po

①

②

③

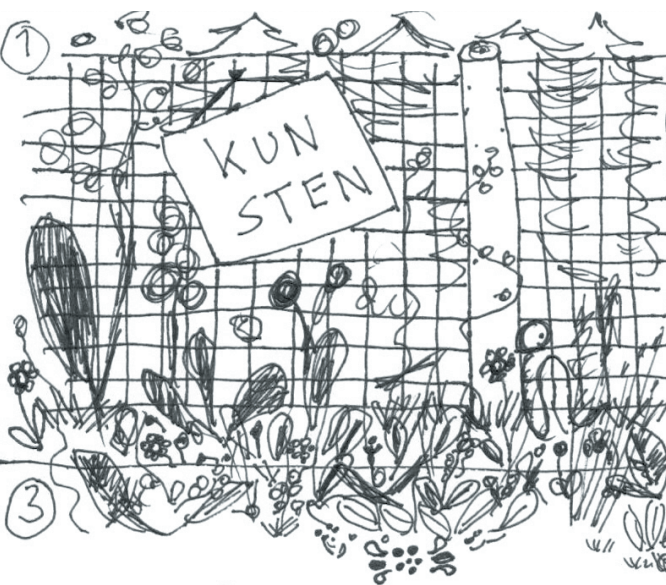

12/08/2002

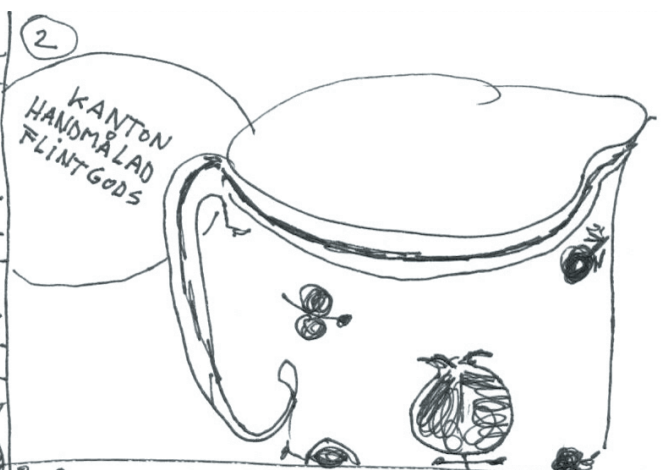
④

①

②

③

④

NÅR MAN ER UOPLYST
SÅ ER STEN KUN STEN
NÅR MAN ER OPLYST
SÅ LADER MAN STEN VÆRE STEN

17/08/2002

Lægens ord

Kære patient!
Nu skal jeg fortælle dig,
hvordan du skal tage din medicin!
Når den første uge med penicillin, den almindelige
ikke virkede, antager vi at betændelsens årsag
er en mere aggressiv bakterie,
derfor blev tåen igen truende rød.
Du får nu en anden penicillinform
ja den hedder noget andet,
og hvis den første smadrede din mave,
vil denne gøre det endnu mere.
Derfor skal du spise paraghurt
to til tre gange om dagen, ja den hedder noget andet.
Penicillinen tager du tre gange om dagen,
men ikke som den forrige, let gik det hver ottende time!
Denne må ikke spises sammen med et måltid mad,
men indtages en time før eller to timer efter måltidet.
Jeg gentager: Senest en time før måltidet eller
tidligst to timer efter måltidet.
Hvad et måltid er, overlader jeg til dig at finde ud af.
Ja jeg ved godt, at der er store og små, men det må du selv finde ud af.
Du skal drikke mindst et halvt glas vand til pillen.
Ja jeg ved godt, at der er store og små glas.
Du må ikke indtage pillen liggende eller i umiddelbar nærhed af sengetiden.
Ja jeg ved godt, at det ikke er så præcist,
men det overlader jeg til dig at vurdere.
Paraghurten må du ikke indtage samtidig med penicillinen.
Der skal være tre timer imellem penicillinindtagelsen og paraghurten.
Ja paraghurten må du godt tage sammen med et måltid.
Ja dine andre piller tager du blot som du plejer,
før din morgenmad og inden du går i seng, mon ikke.
Ja du må selv finde ud af, om indtagelsen af en pille
med et glas vand skal anses for et måltid
eller om aftenpillen skal tages samtidig med penicillinen.
Ja det er klogt af dig at tage vand og medicin med dig,
hvis du fjerner dig fra hjemmet.
Ja det er klogt af dig at stille alarm på din mobiltelefon til at ringe,
når næste pille skal indtages eller du skal spise,
du er jo så optaget af, hvad du laver,
og kan hurtigt glemme
både den ene og den anden,
og hvornår var det nu det var,
du tog penicillinen, paraghurten,
og hvornår spiste du,
og hvornår må du spise igen
og hvornår må du få eftermiddagsthe og nej:
Aften the kan ikke indpasses i programmet.
Hvis denne kur ikke virker,
må du komme igen,
så finder vi på noget andet.
Jeg advarer dig lige:
Det er en dyr medicin,
så overhold anvisningerne,

så behandlingen ikke skal trækkes ud,
jeg håber du forstår hvad jeg mener!
Men husk endelig vandet
og at have pillerne med dig,
for middage kan trække ud,
møder ingen ende tage,
køen være uendelig lang ind til Amalienborg
og tog og busser kan være forsinket.
Det finder du sagtens ud af Per-Olof!

Tid til diagnose

Et dørskilt udenfor angiver
hvor jeg skal gå ind

4 etagers trappetrin

en dør med ringeklokke
passerer jeg ubesværet
befinder mig
i et firkantet rum

først på en bænk
siden
flytter jeg til en stol

tiden går

endnu
en dør åbner sig for mig
jeg går ind
i et andet firkantet rum

kort efter
forlader jeg
rum efter rum
trappeopgang og dør

først der
opdager jeg
at jeg er blevet firkantet

foråret venter
sommeren kommer
forbi

Navn og nummer

kontakter klikker
døre går op og i
jeg følger streger på gulvet
som en imbecil
jeg gentager
navn og nummer
jeg er perforeret mekanik
på samlebandet
i en fabrik

hæle giver genlyd
på linoleumsgulve
alt for glatpresset tøj
stryger mod karme
knitrer kemisk i farten
jeg mærker bevægelsen
gennem luften

navn og nummer

tikkende ure på vægge
vandrende pinde i runde bure
drejer omkring
minuttet er gået
timen er væk

navn og nummer

kontakter tænder og slukker
klirren af værktøj
på metalbakker
jeg lytter efter lyden
af stemmer
over mit hoved
og mærker ingenting
mine øjne er lukkede
jeg vil sove

navn og nummer
repareret

jeg er stadig
itu

Blå medicin

Luften er blå nok
til at man kan nappe lidt
til indvortes brug

Neuro-News

I Danmark
har vi piller
for alt

Bedst af alle
er
humørpillerne

Dæsegrus?

I Danmark
daler
hvide kitler
dasald
og har dæse
for fortjedeste

Hvad har de mon
i de dér dæser?

Neurosen

I Danmark
skal vi
til psykiater
hvis der er
noget galt
med omgivelserne